

MEMORIAL

General Marii Wittek

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
i Muzeum Wojskowej Służby Polek
ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

AK
Kraków

WARSKA Jadwiga
ps. "Dziuta"

897/SSK

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

.....
WARSKA Jadwiga

.....
ps. 'Dzieta'

.....
T. 297/wsk

- I./1. Relacja —
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora
- II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 4, 5, 7-9
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja —
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne —
- VI. Fotografie ✓ ksero pkt. II s. 1

II Materiały uzupełniające relację

- D. Jwańczyk-Wotoszyn, Jadwiga Wawska, ps. „Dziuta” (biogram)
w: J. Chodorowska-Dzikiewicz „Spawta” i L. Dzikiewicz, Dramat ppłk Stefana
W. Rutkiewicza - „Haszysza” - jego Tęczyński, 1995, kopia, k. 2, s. 1-2
- J. Krężel, Konspiracja hawcevek 1939-1945, Tarnob 1996, kopia, k. 2, s. 3-4

Irena Chodorowska - Dzikiewicz "Sparta" i Lech Dzikiewicz, "Dramat ppłk Stefana W. Rutkiewicza - 'Haszysza' - Jego łączniczki"

II/1

Jadwiga Warska, ps. "Dziuta"

- drużynowa Szarych Szeregów w Krośnie, łączniczka i wywiadowczyni Komendy Dywersji Armii Krajowej w Krośnie.

Urodziła się w 1924 roku we Lwowie. Była najbliższą koleżanką szkolną, a później współpracowniczką w Szarych Szeregach i Armii Krajowej - Ireny Chodorowskiej-Dzikiewicz i z nią była aresztowana w 1943 r. przez Gestapo i wywieziona do obozu w Niemczech.

Po ukończeniu szkoły podstawowej w Krośnie, uczęszczała dalej do krośnieńskiego Gimnazjum im. M.Kopernika i tam wstąpiła w 1937 roku do 2 Drużyny Harcererek. Drużynową była wtedy Krystyna Kolanko. W chwili wybuchu II Wojny Światowej przeszła do III gimnazjalnej. W 1941 roku ukończyła tzw. Kursy Przygotowawcze do Szkół Zawodowych, pod przykryciem których przeszła kurs małej matury.

We wrześniu 1939 r. z oddaniem pracowała w pogotowiu harcerskim, w punkcie pomocy pielęgniarstwa i sanitarnej organizowanej przez lekarzy Ubezpieczalni Społecznej oraz PCK w Krośnie, a też w akcjach pomocy społecznej wyróżniając się razem z Ireną Chodorowską-Dzikiewicz i Marią Szafrąską-Szurmiak. Razem też pracowały na punkcie obserwacyjnym wieży kościelnej, pełniąc służbę ostrzegawczą Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwpozarowej, a sygnalizatorami byli tam koledzy Antoni Strahl i Henryk Wyborski.

Weszła z tą grupą do konspiracji w Szarych Szeregach.

Została zaprzysiężona w pierwszej trójce z Ireną Chodorowską oraz Marią Szafrąską i na zbiórkach systemem trójkowym, przygotowywały się do pracy wywiadowczej. W tym czasie drużynową harcererek została Irena Chodorowska (od 1942 r. zastępczyni Hufco-

Fot. 18. Jadwiga Warska, ps. "Dziuta" (zdjęcie z 1941 r.).

11/2

wej Szarych Szeregów), a przyboczną właśnie Jadwiga Warska, następnie drużynową.

W połowie 1942 r. na polecenie dowództwa Kedywu Armii Krajowej funkcyjnym harcerkom z Komendy Hufca, w tym Warszawskiej, zlecono zadania wywiadu i łączniczki sztabu Kedywu wciągając do Armii Krajowej. M.in. Warszawskiej zlecono podjęcie pracy na niemieckim lotnisku Krosno.

Została przyjęta do pracy w kancelarii III Kompanii Luftwaffe, skąd składała regularnie samodzielne raporty wywiadowcze o uzbrojeniu, zmianach kadrowych, rozmieszczeniu i ruchach wojsk lotniczych, wizytacjach itp. Raporty te były doręczane zastępcy dowódcy Kedywu Obwodu AK Krosno podchorążemu Zbigniewowi Rucińskiemu (ps. "Uparty"), który działał w tym czasie pod komendą rtm. Jana Ptaka (ps. "Janek") szefa samodzielnej Ekspozytury Wywiadu KG AK na Podkarpaciu. Ponadto była niezwykle sprawną i dzielną łączniczką dowództwa Kedywu AK Krosno.

Wkrótce po aresztowaniu w dniu 25 czerwca 1943 r. najpierw Antoniego Strahla (ps. "Rzewny"), Gestapo aresztowało na lotnisku kolejno Warszawską i Chodorowską (ps. "Sparta"), prawdopodobnie na podstawie zdjęć znalezionych przy Strahlu, a następnie Rucińskiego, Müllera i Ptaka. Także wielu innych. Po dwóch tygodniach więzienia w Krośnie i przesłuchań przez Gestapo w Jaśle Ptaka, Müllera, Rucińskiego i Strahla osadzono w więzieniu w Jaśle, a Warszawską z Chodorowską skazano na obóz w Oświęcimiu, który zamieniono w ostatniej chwili na wywiezienie do obozu pracy w Dreźnie.

W czasie znanego "dywanowego" bombardowania Drezna w dniu 13 lutego 1945 r. dwudziestoletnia Jadwiga Warska została śmiertelnie ranna razem z innymi, gdy przeprowadzano więźniów przez most nad Łabą. Ratującym ją więźniom mówiła: "zostawcie mnie, ja i tak umrę, ratujcie innych".

Zmarła w szpitalu w Heidenau w dniu 18 lutego 1945 r. Jej akta szpitalne i akt zgonu zostały odnalezione po wojnie przez ocalałą Irenę Chodorowską-Dzikiewicz, jak i jej grób na południe od Drezna na pobliskim cmentarzu szpitalnym w miejscowości Dahne k/Heidenau.

Dopiero 43 lata po wojnie w 1987 r. otrzymała jedynie Krzyż Harcerski z Mieczami za Zasługi dla ZHP.

(Oprac. Danuta Iwańczyk - Wołoszyn, 1995 r.)

II/3

7 Jadwiga Warska ps. "Dziuta", drużynowa Szarych Szeregów w Krośnie, łączniczka i wywiadcówczyni Komendy Kontrywiadu i Dywersji Armii Krajowej w Krośnie, urodziła się w 1924 roku we Lwowie. Była najbliższą koleżanką szkolną, a później współpracowniczką w Szarych Szeregach i Armii Krajowej - Irena Chodorowska-Dzikiewicz i z nią była aresztowana przez gestapo i wywieziona do obozu w Nienczech.

Po ukończeniu szkoły podstawowej w Krośnie, uczęszcza dalej do krosnieńskiego Gimnazjum im. M. Kopernika i tam wstąpiła w 1937 roku do II Drużyny Harcererek. Drużynowa była wtedy Krystyna Kolanek. W chwili wybuchu II wojny światowej przeszła do III gimnazjalnej. W 1941 roku ukończyła tzw. Kursy Przygotowawcze do Szkoły Zawodowych, pod przewodnictwem których przeszła kurs małej matny w 1941 roku.

We wrześniu 1939 r. z oddaniem pracowała w Pogotowiu Harcerskim, w punkcie pomocy pielęgniarskiej i sanitarnej organizowanej przez lekarzy Ubezpieczalni Społecznej oraz PCK w Krośnie, a też w akcjach pomocy społecznej, wyróżniając się razem z Ireną Chodorowską-Dzikiewicz i Marią Szafańską-Szumniak. Razem też pracowały na punkcie obserwacyjnym między kościelną, pełniąc służbę ostrzegawczą Obrony Przeciwlotniczej i Przeciwożarowej, a sygnalizatorami byli tam koledcy, Antoni Strahl i Marianyk Wyborniki.

Już w Szarych Szeregach weszła z tą grupą do konspiracji, gdzie drużynowa została Daniela (Jaska) Okońska-Krupska, od 1942 r. Hufcowa Szarych Szeregów w Krośnie.

Zastala zaprzyjężoną w pierwszej trójce z Ireną Chodorowską oraz Marią Szafańską i na zbiórkach systemem trójkowym przygotowywały się do pracy wywiadcówczej. W tym czasie drużynowa harcererek została Irena Chodorowska (od 1942 r. zastępczyni Hufcovej Szarych Szeregów), a przybooczną właśnie Jadwiga Warska, następnie drużynowa.

W polowie 1942 r. na polecenie dowództwa Kedywu Armii Krajowej funkcyjnym harcerkom, w tym Warszawskiej, zlecono zadania wywiadu i łączniczki sztabu Kedywu, wciągając je do Armii Krajowej.

M.in. Warszawskiej zlecono podjęcie pracy na niemieckim lotnisku Krosno. Została przyjęta do pracy w kancelarii III kompanii Luftwaffe, skąd składała regularnie samodzielne raporty wywiadcówcze o uzbrojeniu, zmianach kadrowych, rozmieszczeniu i ruchach wojsk lotniczych, wizytacjach itp. Raporty te były doreczane podchorążemu Kedywu, Zbigniewowi Rucińskiemu (ps. "Uparty"), który pracował w tym czasie również w dowództwie Kedywu AK Krosno wspólnie z kpt. Julianem Muellerem (ps. "Mierzanowski"), dowódcą Kedywu AK na Krosno. Ponadto była niezwykle sprawna łączniczka dowództwa Kedywu AK.

Wkrótce po aresztowaniu Antoniego Strahla (ps. "Rzewny"), gestapo w dniu 25 czerwca 1943 r. aresztowało na lotnisku kolejno Warska i Chodorowską (ps. "Sparta") na podstawie zdjęć znalezionych przy Strahlu, a następnie Rucińskiego i Muellera. Po dwóch tygodniach więzienia i przesłuchań przez gestapo w Krośnie i Jasle, Muellera, Rucińskiego i Strahla osadzono w więzieniu w Jasle, a Warska z Chodorowską wywieziono do obozu pracy w Dreźnie, gdzie przydzielono je do pracy na terenie wówczas pracującej dla wojska fabryki porcelany i fajansu.

W czasie znanego "dywanowego" bombardowania Drezna w dniu 13 lutego 1944 r. dwudziestoletnia Jadwiga Warska została śmiertelnie ranna razem z innymi, gdy przeprowadzano więźniów przez most nad Łabą. Ratującym ją więźniom mówiła: "zostawcie mnie, ja i tak umrę, ratujcie innych". Zmarła w szpitalu w Heidenau w dniu 18 lutego 1944 r. Jej akta szpitalne zostały odnalezione po wojnie przez ocalałą Irenę Chodorowską-Dzikiewicz, jak i grób na polanie od Drezna na pobliskim cmentarzu szpitalnym w miejscowości Dahne k. Heidenau.

Dopiero 43 lata po wojnie, w 1987 r., otrzymała jedynie Krzyż Harcerski z Mieczami za Zasługi dla ZHP (Biogram Jadwigi Warszawskiej ps. "Dziuta", opracował dr Lech Dzikiewicz, w posiadaniu twórcy i autora opracowania).

+ 18.02.1944

AK
Kraków

WARSKA Jadwiga

ps. "Dziuta"

897/
7/WSK

WARSKA

Jadwiga

WARSKA Jadwiga

